

Nr. 2 - Sommer 2016 - 69. årgang

Hvaler Menighetsblad

God Sommer

Innholdsfortegnelse:

Sommerhilsen fra Grethe	3
Leder har ordet	4
Menighetsrådet melder	5
Velkommen til dåp i kirken	6
Faddergave	9
Hva sa Kirkemøtet 2016	11
Drengestua ved Hvaler kirke	12
Gode opplevelser på leir	14
Konf ir mantene våre 2016	16
Frøkengården	18
Hvalerhagen	20
Frivillighet	22
Kultursommer'n på Hvaler	24
Høstprogrammet for: 'møte mellom mennesker'	28
Barnesidene	30
Pinsebesøk fra Kirgisistan	33
Strikk en lapp – varm en baby	34
Kongens fortjenstmedalje	36
Glimt av floraen på Hvaler	37
Fra foreningslivet på Hvaler	44
Gudstjenester	45
Folkemengdens bevegelse	46

Bilde forside og side 2: Barbro Bjørck

Sommerhilsen fra Grethe

Vi er ikke enige med hverandre i Den norske kirke. Det er for så vidt ikke noe nytt i vår kirkes 1000-årige historie. Biskopene sier vi kan leve godt i et fellesskap med konflikter. Så lenge vi er enige om det grunnleggende som uttrykkes i trosbekjennelsen, og vi ønsker å leve i tro på Jesus og Guds kjærlighet.

Men de første to ukene etter årets Kirkemøte i april var det nesten tusen utmeldinger av Den norske kirke over hele landet. De klarte ikke lenger være med i dette fellesskapet. Flere tok denne avgjørelsen med stor sorg etter livslang tilknytning til kirken.

På Jesu tid var de også uenige i viktige spørsmål. Noen gikk til Jesus for å få et klart svar. De fikk sjelden det svaret de hadde forventet. Jesus tok ikke parti for den ene eller den andre parten i konflikten. I sine svar på vanskelige spørsmål dreide han fokuset mot mennesket, mot kjærligheten, ansvar og forpliktelser. Han

utfordret til å leve livet og vise kjærlighet til andre mennesker.

Av og til lurer jeg på hva Jesus hadde svart oss hvis vi hadde kommet til ham med våre spørsmål og konflikter.

Jesus som viste godhet mot alle han møtte. Han som inkluderte den som samfunn og religion ekskluderte. Han som alltid reiste opp den som lå nede. Han som sa: «Den som er uten synd, kan kaste den første sten».

Han ville nok ikke gitt oss de svarene vi hadde forventet, han ville nok ikke tatt parti. Hans svar hadde nok utfordret oss og gitt oss nye tanker.

Vi vil fortsatt være uenige i kirken. Men jeg håper vi i respekt for hverandre kan leve godt sammen i dette fellesskapet her på Hvaler. For vi trenger hverandre.

Jeg ønsker dere alle en god sommer med noen vers fra Sigvart Dagsland.

*Du har gitt oss kjerka, Gud
Hu gjør vel ka hu kan
Hu virke sleden, hu e litt rar
Men om hu svikte, så e hu alt me har*

*Det blir sagt og skreve møje sant
om liv og lere som sprike
men i avmakt, som ein diamant
gjømme kjerka ditt rige*

*For bakom fromme ord og tågeprat
Der kan eg møda deg
som har gått så tunge steg
for å møda meg*

*Eg komme te deg, Gud
med min svage tro
for sjøl om tvilen kan ver' stor
så har din godhed satt så djube spor*

Einar Morland

Noen som betyr noe for andre

Det er ofte veldig vanskelig å skjelle mellom viktig og uviktig, der det viktige er det som skjer i samspillet med andre mennesker. En brud sa en gang noen svært vakre ord til sin ektemann: Sammen med deg blir jeg den jeg ønsker å være.

Det er noen mennesker som berører meg på en spesiell måte. Det er slike som uten å peke på seg selv eller å bruke store ord betyr noe for sine medmennesker, og når de stiller opp for andre, får de noen av oss andre til å ønske å oppføre oss litt mer skikkelig – til å oppføre oss slik at vi blir den vi ønsker å være.

Jeg hadde egentlig ikke tenkt å skrive mer om bestemoren min i dette bladet, men så husket jeg denne historie som jeg vil dele: Under andre verdenskrig drev det et lik i land i bygden der bestemor bodde. Det var en ung tysk soldat i uniform, men mannen kunne ikke identifiseres nærmere. Han skulle gravlegges på den vesle kirkegården på stedet, og bestemor nevnte for noen av naboene at hun ville "følge soldaten til graven". Nei, sa de – det kan du ikke gjøre! Han er jo fienden! Bestemor hadde selv tre sønner som seilte ute under krigen, og hun visste ofte ikke hvor de befant seg. Så da sa hun til nabokonene at han som skulle grav-

legges, han hadde jo også en mor og en far som ville ha sørget, om de visste. Og så la hun til: Om noen av mine skulle bli gravlagt på et ukjent sted, var det kanskje noen som fulgte dem der de var. Mer ble det ikke sagt om saken, men det ble slik at de var flere som fulgte den unge soldaten til hans siste hvile.

Jeg tenker at de gode nabokonene ble beskjemmet. Det er ikke et ord som brukes ofte i vår tid. Dessverre blir jeg beskjemmet rett som det er, når andre mennesker uten å bruke pekefingeren får meg til å skjønne hvordan jeg burde oppføre meg. Søren Kierkegaard sa det slik: "Livet må leves forlengs, men forstås baklengs."

For noen år siden var Øystein Spilling prest her på Hvaler. Han leste ofte dette diktet under sine gudstjenester, og fikk også meg til å bli glad i det:

*Ett er nødvendig
her i denne vår vanskelige verden av
husville og hjemløse:
Å ta bolig i seg selv,
gå inn i mørket og pusse sotet av lampen
slik at mennesker på veiene
kan skimte lys i dine bebodde øyne.*

(Hans Børli)

Menighetsrådet melder:

Det arbeides godt i komitéer og utvalg, og i dette nummeret av menighetsbladet finnes informasjon om sommerens kulturaktiviteter i kirkene våre. Det er fint at både fastboende og sommergjester setter pris på arrangementene!

De gamle piletrærne ved Tusenårsstedet er nå fjernet. Vi har videre en jobb å gjøre med å fjerne forvokste greiner og store trær som begynner å utgjøre en fare for kirkegårdsmurer, gravsteder og i verste fall mennesker som oppholder seg på gravstedene våre. Vi har fått sykmelding i staben, men tenker at vi skal klare å skaffe inn hjelp til å holde kirkegårdene i god stand gjennom sommeren.

I forbindelse med arbeidene på og rundt Drengestua ved Prestegården, er nå innkjørselen blitt asfaltert. Besøkende til Tusenårsstedet og Drengestua bes

benytte parkeringsplassen ved stabburet, så langt det er mulig.

Kirkevergen vår, Ingrid Dean, har tatt initiativ til å skaffe nye brudestoler til Hvaler kirke. Hun har vært på studietur til Norsk Folkemuseum sammen med en ekspert på gyllenlær, og de har fått lov å se nærmere på en gyllenlærstol fra 1700-tallet. Denne stolen kommer fra Hvaler kirke, og det kan la seg gjøre å få laget to nye stoler med gyllenlær etter modell fra denne stolen. Den står på «lukket avdeling» Folkemuséet, og har i sin tid vært et praktstykke. Det er lang vei frem, men vi håper at Riksantikvaren vil kunne godkjenne nye stoler. Kostnaden er ikke kjent, men vi tenker at dette er et prosjekt som mange på Hvaler kan tenke seg å støtte. Det er mange som ser at de brudestolene vi bruker i dag ikke lenger kan benevnes som stas-stoler!

Velkommen til dåp i kirken

Kirkeklokkene ringer. Utenfor kirken står festkledde foreldre. I armene bærer de barnet sitt. Snart skal barnet bæres til døpefonten og døpes. Faddere, familie, slekt og venner er samlet for å feire, og menigheten gleder seg sammen med dem.

Det skjer et lite under i kirken når et barn bæres til dåp. Gud lover å omslutte barnet med sin kjærlighet. Svein Ellingsen setter ord på dette i sin dåpssalme.

Fylt av glede over livets under, med et nyfødt barn i våre hender, kommer vi til deg som ga oss livet.

Fylt av beven foran ukjent fremtid legger vi vårt barn i dine hender. Det som skjer i dåpen gir oss trygghet.

Fylt av undring er vi i din nærhet! Du som bærer verdensrommets dybder, venter på de små og tar i mot oss.

Hva betyr dåpen? Trygghet, sier noen. Tradisjon, sier andre.

Det er godt med gode tradisjoner. De overleveres fra generasjon til generasjon og blir som små ankerfester. De gir trygghet og hjelper oss til å se livet vårt i

Annicken og Andreas med Hendrix.

en stor sammenheng, se at vi hører til et sted. Dåpen er en slik tradisjon med mye innhold. Den løfter livet vårt inn i en evighet og gir tilhørighet til Gud, familie, slekt og menighet.

Den hvite, lange dåpskjolen har sin egen historie enten dette er det første barnet som bærer den eller den har gått i arv og blitt båret av mange. Hvitt er festens, gledens og renhetens farge. Kjolen er lang som et symbol på det livet barnet skal vokse inn i. Den er også vid og stor som et symbol på Guds store, grenseløse nåde.

Hvert dåpsbarn må ha minst to faddere. Det er en tillitserklæring å bli valgt som fadder. En fadder er vitne til selve dåpen og er tilstede i barnets liv videre, stiller opp, viser omsorg og gjerne ber for fadderbarnet sitt.

Palmesøndag var det dåpsfeiring hos familien Lorentzen Ådnem. Vi har spurt bestemor Gerd Ådnem om hun kan fortelle litt fra denne dagen.

Jeg synes det er en høytidelig og god tradisjon at dåpsbarnet, søsken og foreldre sammen med prest og klokker går i prosesjon opp midtgangen i kirken, sier hun. Som bestemor synes jeg det var fint å kunne bidra med tekstlesning under dåpen til Hendrix. Dåp er en kristen tradisjon som jeg vokste opp med, og det er viktig at denne tradisjonen føres videre.

I Hvaler kirke var det mange, både små og store, som samlet seg rundt døpefonten. Vi er Hendrix sine viktigste støttespillere, og Gud lover å følge ham gjennom livet.

Etterpå var vi samlet i Villa Vang til en hyggelig lunsj med gode ord til foreldre og Hendrix. Det var en fin stemning rundt bordet med trivelig samtale mellom de to familiene og fadderne. Barna synes det var stas å bidra med tegninger og tekst som de fremførte for Hendrix under kaffen og kakene. Dette vakte begeistring.

Erik og Rikke med Georg.

Dagen ble minnerik og høytidelig. Menighetsbladet ba også foreldrene til Hendrix, Andreas og Annicken, fortelle litt.

Vi valgte dåp fordi det var mest naturlig for oss. Vi ønsker å følge tradisjonen i familien og synes det var riktig å velge kirken. Andreas er oppvokst i et hjem med kristne barnesanger og bønn. Annicken er også døpt og konfirmert og alle i familien er det, så dette følte veldig riktig for oss. Vi synes at det er en fin start i livet for Hendrix. Når han blir større, kan han velge selv.

Det ble en veldig fin dag. Alt var veldig harmonisk, og det var hyggelig å dele denne dagen med familien. Vi hadde kun

den nærmeste familien med, søsken, besteforeldre og faddere. Det er fint for Hendrix med faddere. De er personer utenfor familien som også kan bidra i Hendrix sin oppvekst.

Familien Harr Lie feiret dåp for lille Georg Eriksønn 1. påskedag. Foreldrene hans, Rikke og Erik, ville også fortelle litt om valget de gjorde og hvordan dagen ble.

Først og fremst er det en tradisjon, sier Erik. Både Rikke og jeg er døpt.

For meg er det mer enn en tradisjon, tilføyer Rikke. Jeg vil veldig gjerne at Georg skal være en del av en større helhet. Det har gitt meg mye styrke og jeg vil at han også skal ha den muligheten.

Dagen var utrolig flott. En fin mulighet til å samle familie og venner og være sammen. Det var veldig koselig, sier Rikke. Og god mat, kommenterer Erik.

Det ble en stor dag med masse glede som man får dele med familie og venner, avslutter foreldrene til lille Georg.

I denne artikkelen har vi fokusert på barnedåp fordi det er det mest vanlige. Men dåpen har ingen aldersgrense. Gud omslutter med sin kjærlighet barn, ungdom og voksne som selv går frem til døpefonten. Det skjer i søndagsgudstjenester eller egne dåpsgudstjenester. Vil du bære barnet ditt til dåp eller selv døpes, ta kontakt med kirkekontoret for nærmere avtale.

Velkommen til dåp i kirkene på Hvaler

Faddergave:

DÅPSKLUBBEN TRIPP TRAPP

Det å være fadder for et barn er en oppgave som ikke avsluttes når dåpshandlingen er over, men som for mange betyr livsvarige bånd. Som fadder lover man å bidra til at barnet skal lære om den kristne tro. Et medlemskap i Dåpsklubben Tripp Trapp kan være et godt alternativ som faddergave. Det mener Anne Line Tufteland Kroken, prest i St Jacob menighet i Bergen, som gav det til sitt fadderbarn. Hun er fadder for Peder (1 år) og da han ble døpt våren 2015, var medlemskap i Tripp Trapp-klubben gaven fra henne.

Gjør relasjonsbyggingen lettere

– Dåpsklubben bidrar positivt i fadderrollen ved at den gir informasjon og opplæring om den kristne tro gjennom Peders barne og ungdomstid. Det er lettere å drive trosopplæring hvis man har materiale og informasjon å henvise til. Det gjør også relasjonsbyggingen mellom meg og han lettere fordi vi har bøker vi kan lese sammen, forteller Anne Line. Dåpsklubben sender ut 3 pakker i året med bøker og annet materiell. Kroken forteller videre: – Dåpsklubben gjør det lettere å utføre det oppdraget som jeg har lovet å gjøre.

IKO har mange fine måter å synliggjøre budskapet på og gjennom materialet i Dåpsklubben blir det mer levende. Hadde jeg kun hatt Bibelen å forholde meg til ville det vært vanskelig.

Viktig med kunnskap om religion

Dåpsklubben Tripp Trapp gir ut materiell som forteller om ulike deler av

samfunnet. Blant annet har den kritiker-
roste boken «Akim løper» vært en av
bøkene. Den handler om barn på flukt
og er veldig samfunnsaktuell i den
flytningssituasjonen vi står i nå. - Det er
viktig for et barn å få vite noe om det
samfunnet og den religionen man er en
del av. Det å få kunnskap om den kristne
tro gir kunnskap om religion, og når
man har begreper om sin egen tro er det
lettere å være i dialog med andre
religioner, sier Kroken.

Kvalitetssikringen av gaven gjør IKO

I IKO-Forlaget er det flere som jobber
med utvelgelsen av bøkene og materialet
barna mottar gjennom Dåpsklubben, og
nettopp det trekker Kroken frem som en
av de viktigste grunnene til at hun valgte
et medlemskap for sitt fadderbarn: – Jeg

slipper ta den jobben med å kvalitets-
sikre gaven fordi jeg vet at IKO gjør en
grundig jobb og har en god teologi, og
derfor er jeg trygg når jeg hjelper
foreldrene med trosopplæringen for
Peder, forteller Kroken.

Fint at ting går av seg selv

Som avslutning spør jeg hvordan det
påvirker henne i hverdagen og da ler hun
mens hun forklarer at: – Nesten det beste
er jo at det går av seg selv. Fadderbarnet
mitt får kontinuerlig gode gaver, jeg
stresser ikke med handlingen og det er
gaver som gir større mening. For
eksempel sier badeboken Arken noe om
at Gud beskytter barn og det er jo det jeg
vil at Peder skal vite.

Marta Bjørnøy Lalim

Hva sa **Kirkemøtet 2016**

Kirkemøtet er som kirkens storting. Det
består av 116 valgte representanter fra
alle landets bispedømmer. Disse samles
en gang i året, vedtar lover og regler for
Den norske kirke og behandler saker
som er felles for hele kirken. De velges
for 4 år i et valg som foregår samtidig
med kommune- og fylkestingsvalget.

I april i år var Kirkemøtet samlet i
Trondheim og behandlet 17 saker med
votering og vedtak. Mange av dem gjaldt
lover og regler i forbindelse med endring
av Kirkeloven nå når kirke og stat ikke
lenger skal samarbeide om driften av
Den norske kirke.

Det er to saker som kan ha interesse for
mange av oss:

1. Forskrift om elektronisk inn- og utmelding av Den norske kirke

Det er vedtatt endringer som åpner for at
inn- og utmelding kan skje direkte til
Kirkerådet. Arbeidet med en elektronisk
løsning for å melde seg inn og ut av
kirken via Internett er i gang. Etter

planen skal denne være klar til bruk i
løpet av sommeren.

2. Kirkelig vigsel for likekjønnede par

Kirkemøtet har vedtatt at det skal
utvikles en vigselsturgi og en
forbønnssturgi for likekjønnede par.
Denne kommer i tillegg til nåværende
liturgier og kan brukes overfor alle par.
Nemnd for gudstjenesteliv vil fremme
forslag til disse liturgiene til Kirkerådets
møte i juni 2016. Liturgien vil så sendes
på høring med høringsfrist 8. september.
Behandlingen av disse liturgiene vil være
i samsvar med Regelverk for liturgisaker.
De nye liturgiene vil fremmes til
behandling på Kirkemøtet i januar 2017.

Disse vedtakene gir følgende endringer
for oss:

Fra høsten trengs det ikke mer enn et
tastetrykk for å melde seg inn og ut av
Den norske kirke. Fra 2017 vil par av
samme kjønn være velkommen til vigsel
både i Hvaler og Spjørøy kirke.

gh

HK og prestegard før 1916

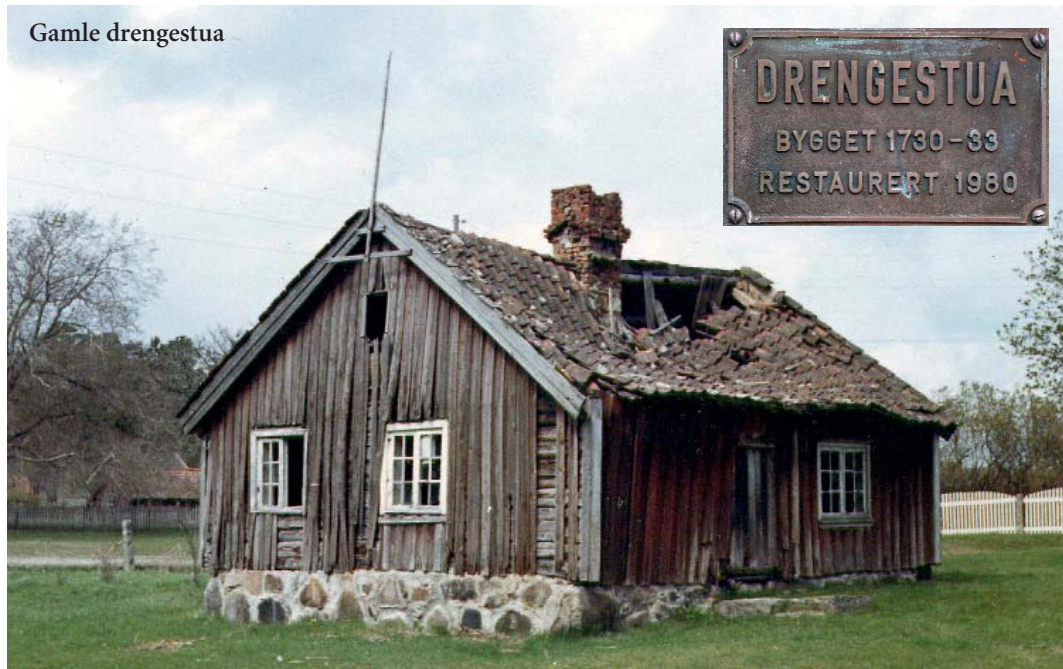

Drengestua ved Hvaler kirke

En gang i tiden var gårdsdrift en nødvendighet for at prestene i Norge skulle kunne brødfø seg selv og sine familier. Slik var det også på Hvaler, der presten bodde på prestegården like ved Hvaler kirke. Det var imidlertid ikke presten selv som sådde kornet og passet husdyrene: Det tok tjenestefolkene seg av. Rundt 1730 ble Drengestua satt opp,

bygd med laftet tømmer som sikkert var hugget i prestens egen skog. I tidens løp er bruken av Drengestua blitt endret, og utpå 1900-tallet var det ikke lenger slik at presten selv sto for gårdsdriften. Dermed hadde presten ikke lenger bruk for verken tjenestefolk eller husrom til dem. På 1950-tallet var Drengestua temmelig til nedfalls, som bildet viser. Det ble satt i

Gamle drengestua

Nye drengestua

Dugnad på Drengestua varen 2016.05.13

gang et arbeid for å tette taket og hindre den fullstendige ødeleggelsen, men det var først på slutten av 1970-tallet at det ble tatt initiativ til et ordentlig restaureringsprosjekt. Takket være dette arbeidet, kunne man våren 1981 ta i bruk et bygg med både kjøkken, en liten stue og sågar vannklosett! Sommeren 2015 ble det påbegynt et arbeid på Drengestua der skrøpelige vinduer og dårlig kledning ble bytte ut med nytt. Gjennom vinteren og våren 2016 er Drengestua blitt malt både innvendig og utvendig, og det er kommet på plass ny utgangsdør. Det er snekker Olaf Refne som har stått for tømmerarbeidet, og en dugnadsgjeng i menigheten har stilt opp og tatt seg av malearbeid og oppsetting av nytt kjøkken. Vi ser frem til at Drengestua igjen skal kunne benyttes til menighetens barne- og ungdomsarbeid. Det vil nok også bli både kaffe og noe å bite i når det innbys til kirkekaffe ved Tusenårsstedet, og da blir Drengestua god å ha med nytt kjøkken. Takk til alle som har bidratt til at Drengestua igjen har blitt et vakkert og tjenlig bygg!

EM

Gode opplevelser på leir

Konfirmantene måtte samarbeide for å løse ulike oppgaver

4.-6. mars var Hvaler-konfirmantene på Mesnali leirsted. Her ble det morsomme opplevelser og koselig fellesskap.

Høydepunktet for de fleste konfirmanter i løpet av konfirmantåret var konfirmantleiren. Som i fjor ble det også i år leir på Mesnali ved Sjusjøen. I år var det 38 konfirmanter pluss 4 av ledertreningsungdommene som dro. Her hadde de det gøy med slalom, aking, utfordrende og morsom aktivitetsløype i skogen, samlinger, gudstjeneste i Sjusjøen fjellkirke, sang, musikk og kos. Og lite søvn!

Sangglade jenter forbereder sangen til gudstjeneste i Sjusjøen fjellkirke.

På kveldssamlingene tente ungdommene lys.

Ungdommen i skiheisen klar for ny slalåmrunde.

En morsom utfordring.

En av postene på aktivitetsløypa var å lede «en blind», ofte med overraskende utfall.

42 flotte ungdommer på leir.

Konfirmantene våre 2016

Konfirmantene i Hvaler kirke

Konfirmantene i Spjærøy kirke

Søndag 1. mai

Erik Anker Møllerop Allum
Henriette Nyheim Andersen
Mathilde Nitteberg Andreassen
Solveig Nitteberg Andreassen
Ingrid Amalie Berntsen
Thea Eide
Mathea Hultman Johansen
Bastian Frantzen Johnsen

Henrik Kofoed
Adrian-René Kristiansen
Emilie Olsen
Kathe Sandvik Olsen
Vegard Rubach
Vilde Therese Pedersen Schøne
Johan Solbakken
Paola Thøgersen

Lørdag 7. mai kl 11

Hans Osvald Vildskog Auganæs
Selja Synøve Chiara Dehli-Curci
Vilhelm Corfitz August Charles
Bjørnøy Dahlgren
Elias Lindgren
Vilja Eriksen Moan
Selma Eline Olsen
Hedda Elise Tingelholm

Mathias Odden Kopreitan
Elizabeth Kvadsheim
Isabell Lagerstrand Lund
Gabrielle Brekkerød Rådahl
Lina Marie Skinstad
Andrea Iselin Tangen

Lørdag 7. mai kl 13

Peder Kristian Abrahamsen
Kristoffer Karlsen
Andrea Odden Kopreitan

Søndag 8. mai kl 11

Birger Konrad Fredriksen
Jakob Torres Gjerløw
Marius Jensen
Janne Kristine Nilsen
Maja Kristine Pedersen
Sander Sæther

Frøkengården

Korshavn Søndre – eller Frøkengården som den kalles – ligger i veikrysset ved Korshavn på Kirkeøy. Huset eies i dag av Stiftelsen Korshavn (Fortidsminneforeningen avd. Østfold, Fredrikstad Museum, Hvaler kommune og Kystmuseet Hvaler kulturvernforening) som har som overordnet mål å forvalte og ivareta stedets helhetskarakter og gjøre eiendommen tilgjengelig for publikum slik at de kan få ta del i stedets unike historie.

Forsidebilde gammel brosjyre.

presten Hans Clausen Barfod, som kom til Norge fra Danmark omkring 1694 og slo seg ned på Hvaler i 1710. Hans etterkommere er mange og flere av dem eier ennå hus og mark på Hvaler – for eksempel Sandbrekke, Ørdal, Putten og Korshavn.

Frøkengården er huset hvor tiden har stått stille. Her kan man oppleve finstuen som var

Huset hvor tiden har stått stille

Frøkengården ligger i dag litt bortgjemt, men før Hvalertunnelen (1989) var Korshavn fergekai og veikrysset var det mest trafikkerte på Kirkeøy. Den har vært i den samme families eie siden 1787 og er en godt bevart kulturskatt som viser hvordan man levde i tidligere tider. Huset har fått sitt navn etter de fire ugifte søstrene som var de siste som bodde der; Karen (1846-1929), Charlotte (1848-1935), Terese (1850-1939) og Anne Pauline (1853-1943). Brødrene Tomas (1844-1904) og Christian Ditlev (1855) var skipsførere; Tomas døde i Irland og Christian Ditlev flyttet til Sverige i 1897. Det var arvingene etter Christian Ditlev Christiansen (Barfod) som i 1987 overdro huset til Stiftelsen Korshavn.

Barfod-slekten har røtter tilbake til

i bruk når man fikk gjester. Sovekammeret står slik som da frøknene levde. I gangen henger kofta Margit strikket på 1950-tallet for kjølige sommerkvelder. Denne har nå fått navnet Frøkengårdskofta og er omtalt i Kofteboka 2 i ulike varianter. I kabinettet står en godt bevart sjeselong ved siden av musikkinstrumentet med notehefter fra svunnen tid. På kjøkkenet er den gamle bakerovnen hvor det bakes brød på gammeldags vis en søndag i juli. Sammen med frøknene bodde også tjenestepiken Marie Andersen som flyttet inn i 1907 og bodde der frem til 1963. Hun kom da på Hvaler pleiehjem, hvor hun døde i 1968.

Etter krigen begynte en ny tid for Korshavn. Eiendomsretten var nå gått over til Christian Ditlevs barn, samtlige bosatt i Sverige. Det ble datteren Sigrid (gift

Övergaard) med familie som mest kom til å bo på Korshavn på sommeren. Da Sigrid med familie kom til Korshavn i 1945 hadde Lina vært borte i to år og på gården bodde nå bare Marie Andersen. Krigen og de gamle tantenes høye alder hadde gjort at mye var i forfall og trengte reparasjon. Arbeidet med gården ble et spørsmål om varsom opprustning og bevaring, men naturlig nok ikke utvikling og modernisering da gården ble brukt som sommersted. Døtrene Margit Övergaard og Kjerstin Cullberg videreførte dette engasjementet for Frøkengården i tiden fra 1945 til huset ble overdratt i 1987. Kjerstin skrev også «Korshavn – en släkts-historie» hvor husets historie er dokumentert. Den er oversatt til norsk og kan kjøpes av Frøkengårdens Venner til inntekt for restaureringsarbeidet.

Frøkengården fungerer i dag både som museum og møteplass for besøkende og lokalbefolkning på Hvaler. Før i tiden – som ofte er betegnelsen rett etter 2. verdenskrig og hvor badegjester og hytter ble starten på det Hvaler vi kjenner i dag – var Korshavn et trafikkknutepunkt før ferden gikk videre. Går man enda lenger tilbake stoppet man her enten det var for litt sladder over en kaffekopp eller handle kolonialvarer i butikken (1890-1918). Butikken ble drevet av Kaia og Charlotte og sildefisket, almen befolkningsøkning og blomstrende steinindustri var noen av årsakene til at det kunne lønne seg å drive en butikk. I 1905 var

det nitten landhandlere på Hvaler og folketellingen i 1910 var på 4279 personer – altså nesten som i dag. En disk med skuffer, en butikkvekt i kjøkkenet og et antall store blikkbokser for kjeks er nå de eneste minnene fra denne epoken og ved brann-taksering i 1920 var butikken registrert som bolig. Butikken er imidlertid det neste restaureringsprosjekt for Stiftelsen Korshavn og forhåpentligvis kan den ferdigstilles i sommer.

Frøkengården er et Hvalerhjem fra 1800-tallet og hver *søndag i juli* arrangeres kulturarrangementer. Det blir både konserter, foredrag, baking i den gamle bakerovnen og salg av økologiske grønnsaker. Besøk denne kulturskatten og se hvor godt møbler og interiør er bevart. Ta gjerne med barna – det er spennende å se hvordan man levde i gamle dager. Salg av kaffe/vafler og utlodning til inntekt for restaureringsarbeidet, og som i gamle dager; det er kontanter som gjelder. Vil du være med å støtte denne kulturskatten – ta kontakt med en av oss som er tilstede på de åpne søndagene – eller gå inn på Facebook-siden «Vi som liker Frøkengården» for mer informasjon. Frøkengårdens Venner ble etablert i 2005 for å bistå Stiftelsen Korshavn med arbeidet for å bevare Frøkengården for ettertiden. VEL MØTT!

Mona Friberg,
leder av Frøkengårdens Venner

Vakker kulturskatt.
© dahl media photography

Hvalerhagen

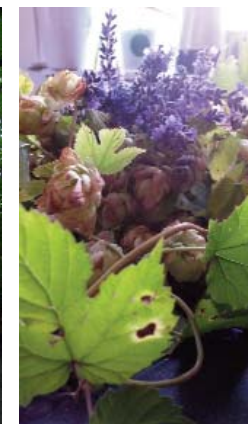
Nord på Kirkøy, nærmere bestemt på Stafsengen, ligger Hvalerhagen, et koselig småbruk i idylliske omgivelser, med gårdsbutikker og kafé. Stine Kirkebø står for den daglige driften og er hyggelig vertinne.

– I 2010 kjøpte mannen min og jeg småbruket med så fin beliggenhet ved Stafsengkilen, omgitt av skog og vakkert

kystlandskap, forteller Stine og fortsetter: Tidlig kom ideen om å åpne eiendommen for besøkende og skape et sted hvor kropp og sjel kunne hvile fra hverdagens kjas og mas, et sted med lav puls og et fint sted å være. Jeg var nok også inspirert av min egen lærer på barneskolen og besøket klassen min hadde på hennes gård. Det gjorde inntrykk, husker jeg.

På småbruket har vi gress og høner, men også hund og katt. Vi har et gammelt hus, en nyoppusset låve, stor hage, litt skog og noen åkerlapper. Vi ønsker å være selvforsynte, men også kunne selge produkter rett fra gården. Jorda her består av mest leirjord og egner seg godt til frukt og bær, grønnsaker, bønner og annet som vokser over bakken. Vi driver etter økologiske prinsipper, og da dyrker

man jorda slik at den stadig blir av bedre kvalitet. Vi «mater» dermed meitemarken med erterøtter og gresskarblader, og hvert år blir jorda lettere å jobbe med, og avlingen øker.

Vi har utvidet hagen og plantet lokale eple sorter og bærbusker. Vi innså tidlig at dette ble mye plen å klippe, så da ble valg av dyr lett: smaalensgås, og gressklipper trenger vi knapt, gåsa gjør jobben. I tillegg spiser den all nedfallsfrukt og gjødsler hagen fortløpende.

Med så mye blomster vi har på gården hjelper vi også naturen på vei med en bikube. Hele sommeren summer det på frukttrær, bringebærbusker, på honningurt og i enga. Om høsten får vi honning til hele vinteren.

Høner anskaffet vi ganske tidlig. Vi hadde lyst på egg til salg og til eget bruk og fikk dermed også nyttig hønsegjødsel til blomster og planter. Høner er jo «åltreite» dyr. Nå tripper jærhøns og en jærhane og noen andre sorter fritt omkring. Et par produktive moskusender og årets ni andunger har snegledugnad hver dag, så da slipper vi den jobben.

I gårdsbutikken i våningshuset selger vi Hvalerhagens egne grønnsaker, krydderurter, frukt og bær, egg, syltetøy og saft. Alt er økologisk dyrket og hjemmelaget. Vi har også en liten gave- og interiørbutikk som det kan være hyggelig å stikke innom, med mange spennende designartikler, ullprodukter, smykker, sjal, økologiske hudpleieprodukter, og

økologisk te, bare for å nevne noe. Midt i Hvalerhagen ligger kaféen. Her serveres kaffe, vafler og deilig iskrem. Vil gjestene sitte ute, kan de finne seg en plass hvor som helst i hagen, sitteplassene er mange på den romslige eiendommen. På sikt satser vi på større kafemeny med både smørbrød, salater og kaker, bakt av gårdens egne råvarer. Planene for Hvalerhagen er mange. Vi vil bygge den opp litt etter litt.

Vi håper at særlig barn har glede av å komme til Hvalerhagen, hilse på årets nykomlinger, se hvordan dyrene oppfører seg i det fri, vri en squash av planten og velge farge på eggene. Jeg håper vi kan inspirere barna til selv å ville dyrke jorda i framtiden.

Vi storkoser oss når fastboende, hyttefolk og tilreisende legger turen innom oss i Hvalerhagen for å senke skuldrene og nyte livet. Ønsker noen å se mer av øya, har vi også sykler til utlån.

Av og til får vi spørsmålet: Hvorfor forlate bylivet i Oslo og drive småbruk? Svaret er ganske enkelt, det er slik vi ønsker å leve. Jeg får stadig bekreftet at valget var riktig for oss, også fra dyrenes muntre kvekk og kykkeliky. Vi er helt bundet til dyrestell, og hver eneste fridag går med til arbeid, vi har begge full jobb utenom gårdsdriften, men det er dette vi har ønsket oss. La meg sitere André Bjerke: «Intet vil jeg annerledes. Intet ønsker jeg forandret», avslutter Stine.

Ellen

Frivillighet

Helt siden vi lå i mors liv, omgitt av omsorg og kjærlighet, begynte vi å ane noe om frivillighet, selv om det kanskje var

høyst ufrivillig at vi var der vi var. Dette måtte gjøres noe med og etter en tid ble det blåst liv i oss og til verden kom vi med et skrik, høyst ufrivillig, men nå for egen maskin! Omsorg og kjærlighet ble vi omgitt med og kjente klart på andres frivillighet til å yte en hjelpende hånd.

Etter hvert lærte vi ferdigheter, kom oss fremover og opp, bein og armer ble fylt med liv og hjernen var tørst som en svamp, høyst frivillig om enn noe motvillig kanskje.

Så kom tiden vi Klarte alt selv, til glede og besvær. Oppdaget at "å hjelpe til" enten det nå var far med hammer og sag, eller mor med baking og vask så ga det oss glede, samhørighet og oppmerksomhet.

Tiden gikk og skole og ferdigheter lå der og ventet på oss, og vi deltok med stor frivillighet om enn noen ganger med litt motvilje. Lærte oss at frivillig kunne vi delta i mangt og mye som ga oss lærdom og glede, både for oss selv, våre nærmeste og andre.

Ungdom kom, villskap og overmot. Vi kastet oss ut i det med stor frivillighet og fant vel fort ut at veien var utfordrende å gå og at vi fortsatt trengte omsorg og kjærlighet og at den største gleden du kan ha det er å gjøre andre glad. Sammen med andre gikk det meste som en lek og sikkert høyst frivillig.

Siden har voksenliv, utfordringer og krav stått i kø. Kanskje litt ufrivillig har vi manøvrert oss fram og ofte opplevd at vi blir møtt med stor frivillighet, glede, omsorg og kjærlighet der hvor vi selv ikke alltid strakk til. Det å bli sett og regnet med har gitt oss mot til å gå videre og kanskje til og med ta på oss nye utfordringer som forhåpentligvis har gitt oss gode erfaringer.

Verdensmestere! Det liker vi, i vært fall til oss selv og landet vårt og gooooooogler vi litt så er vi visst verdensmestere i dugnad og frivillighetsarbeid også!!!! Kan nok riste litt på hodet men det er mange der ute som frivillig strekker sine hender frem over det ganske land og yter arbeid til samhold som igjen utgjør det store mangfold og det skal man ikke riste på hodet av. Sammen er vi sterke!

Så er vi samlet her til vårfest i dag, høyst frivillig blant alle de andre frivillige. Sammen gleder vi oss over hva dere får til i menigheten vår, hvor oppgavene er mange alt fra salmesang til baking, maling, kirkevert og kirkeskyss. Det er ikke vanskelig å se rundt seg og føle glede omsorg og kjærlighet gitt med nettopp: stor frivillighet.

På vegne av oss alle vil jeg bare si: Takk for alle oppgaver, samhørighet, glede, omsorg og kjærlighet ekte frivillighet kan gi!!!

Den største frivillighet handler vel troen på vår Frelser om: Som frivillig gikk i døden og tok alle våre synder og laster på seg. Vi står der frigjort og dyrekjøpt i Jesu navn og kan gå ut å yte av vår frivillighet til andre som trenger det.

Ragnhild Kjellsen

Kultursommer'n på Hvaler – ikke bare ei uke – men fra juni og ut i august!

Menighetens nye kulturutvalg tar virkelig sats og inviterer til swingene, tankefulle, glade og klassiske opplevelser i kirkene våre denne sommer'n.

Når dette leses, er første arrangement vel i havn – slagverker Håkon Mørch Stene og pianist Knut Christian Jansson besøkte Hvaler Kirke 29. mai. Konserten var en del av Østfold Kammerfestival, som i helgen 26. - 29. mai ”gikk over” store deler av Østfold med et rikholdig program.

Nedenfor ser du hva som ellers kommer:

Torsdag 23. juni Hvaler Kirke kl 2000

Magnolia Jazzband

m/ Majken Christiansen

Midtsommerjazz på Skjærhalden

Magnolia Jazzband ble dannet i 1972 og er et av landets mest populære New Orleans- band, med en høyst stabil besetning gjennom årene. Bandet har turnert over det meste av Europa, med avstikkere til Singapore i øst og New Orleans i vest. Bandets hjerte ligger i den fantastiske kulturelle smeltingen New Orleans, Louisiana. Musikk og stil er på alle måter påvirket av dette.

Til Hvaler tar gutta i Magnolia med seg danske Majken Christiansen – nesten norsk – og en tolker av vokal standardjazz i ypperste klasse. Hun får strålende omtale og sammenlignes med både Diana Krall og Ella Fitzgerald....

Majken er også utdannet skuespiller og har alt som trengs for å gripe et publikum. Magnolia og Majken i Hvaler Kirke – kan det bli bedre da tro...?

Magnolia Foto: ToreRøynealand

Majken Christiansen Foto: Johs Bøe

Lørdag 2. juli Hvaler Kirke kl 1900

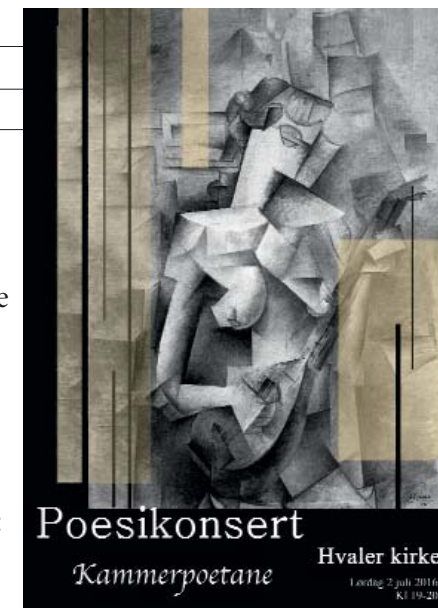
Kammerpoetane

En time til ro og ettertanke

Unplugged

“Kammerpoetane er eit ensemble av poetar og musikarar, som nokre gonger i året møtast for å halde konsert med eigen musikk og eigen poesi. Konsertane held form av diktopplesing (og nokre gonger song), ramma inn til tonane frå ein mandola, ein klassisk gitar, eller eit piano.”

“Vi byr på vekselvis musikalske innslag/sang, og diktopplesinger. Akustisk. Dempet. Med ro og rom til refleksjon, ettertanke. En poesikonsert er: et godt sted å være, en god følelse å være i.”

Onsdag 20. juli Hvaler Kirke kl 2000

Bjørnar Spydevold & Tore Thorkildsen

Kari Stokke og Ken Phillips

Hele kirken synger

Nok en sommer inviterer vi til sangaften med Bjørnar & Tore – glade sangere med glimt i øyet, men som også kan berøre... Det blir litt svensk og sommersk, noe for de lange tankene, og for alle som trenger en klapp på skulder'n....

Bjørnar er det vi kaller en høy tenor. Med sine 192 cm på strømpelysten og sin høye c er han en sjelden vare – som heldigvis valgte musikken i stedet for fotballen.

Tore prest er ikke bare det – han er også Kulturukas far! Og dessuten en dyktig og skrivefør fotograf – som denne kvelden gir oss lydbilder...

Ken, Bjørnar, Kari og Tore.

Mandag 8. august Hvaler Kirke kl 1500

Markus Eriksen & Sondre Høymer

Cello/Guitar Recital

Markus Eriksen og Sondre Høymer er begge 23 år gamle – velutdannede både fra norske og utenlandske høyskoler. Ved siden av studiene gjør Markus frilansjobber som cellist både i filmer og ved CD-innspillinger. Han har også holdt solokonsert i Paris og Praha.

Sondre er klassisk gitarist og ble i 2014 nr 2 i *Sierra Nevada Guitar Competition* USA. Han anser 1800-talls klassisk musikk som sin spesialitet. Nå reiser han verden rundt og gir konserter, blant annet i USA og Spania.

Markus Eriksen

Sondre Høymer

Onsdag 10. august Spjærøy Kirke kl 2000

Magne Kaspersen med sangvenner

Allsangveld

Magne er Menighetens musikalske altnuligmann – og spesielt når han kan få jobbe med ungdom. Han er aldri langt unna et sanganlegg, trommesett og tangenter, eller alt som kan minne om en gitar – selvfølgelig har han venner som synger.....

Kulturutvalget ønsker alle velkommen, og tar gjerne imot forslag til nye arrangementer.

Magne Kaspersen

dag@plau.no

Interiørbilde fra Hvaler kirke, malt av Alvhild Børsum Johnsen

Våren 2015 fikk Hvaler menighet kjøpe et interiørmaleri fra Hvaler kirke. Bildet antas å være malt ca 1935, og maleren er Alvhild Børsum Johnsen (1882 – 1981) som i 1919 flyttet til Knatten i Hellekilen på Kirkøy. Alvhild Børsum Johnsen var utdannet som grafiker og maler, mens mannen Sverre Johnsen mest arbeidet med tresnitt og treskulptur. Det er forresten han som har skåret både salmetavlene i Hvaler kirke og de flotte utsmykningene på prekestolen i Spjærøy kirke. Maleriet viser hvordan Hvaler kirke så ut før de omfattende endringene på 1950-tallet. Prekestolen er utelatt,

men kirkebenkene ser ut til å ligne de som ble sto der før endringene på 1950-tallet. Salmetavlene på bildet er plassert annerledes enn i dag. Dagens plassering er i tråd med navigasjonsreglene: Salmetavlen med den grønne engelen henger nå på høyre vegg i kirken (storbord: Grønn lanterne), og salmetavlen med den røde engelen henger på venstre vegg (babord: Rød lanterne). Maleriet befinner seg på spiserommet på kirkens hus. Du er velkommen til å ta en titt neste gang du er innom!

Tekst: EM

ÅPEN KIRKE

Hvaler kirke er åpen hver mandag fra 20.juni – 15.august kl.11.00 – 15.00
Mulighet for lyttening, omvisning og spørsmål om kirkegården.

Høstprogrammet for:

'MØTE MELLOM MENNESKER'

– en arena for samtale om eksistensielle spørsmål

Etter en pause på ett års tid går vi i gang igjen. *Møte mellom mennesker* er en samtalearena som ble startet i mars 2010 under navnet 'Samtaler i Grenseland'. En av initiativtakerne var Lisa Holm Johansen, tidligere prest i Hvaler menighet. Vi har i løpet av disse årene hatt 4-5 arrangementer hvert år, med et bredt spekter av temaer og innledere.

Temaene er nødvendigvis ikke religiøse, men eksistensielle. Det innebærer at vi ønsker å ta tak i spørsmål som berører de fleste av oss, med det utgangspunktet at vi er alle 'eksisterende' mennesker i verden - uavhengig av hva vi bekjenner oss til, eller ikke.

Temaene er derfor ikke 'ovenfra-og-ned', men 'nedenfra-og-opp'. Vi ønsker å lytte mer til 'levde liv', enn 'sterke ideologier'.

Dette er et sted hvor undring, tvil og et kritisk blikk har forrang for skråsikkerhet og 'politisk korrekte' svar.

Disse kveldene foregår i Spjærøy kirke hvor kirkerommet fremstår litt uformelt og 'kafé-aktig'. Vi har enkel bevertning med kaffe, te, mineralvann og frukt. Til hvert arrangement inviterer vi en innleder som holder et foredrag om kveldens tema. Etter en pause med enkel bevertning er det en samtale mellom kveldens innleder og møteleder, hvor det også er mulig for de som vil til å stille spørsmål, eller komme med kommentarer.

Er vi heldige så har vi også ett musikkinnslag.

Vi holder på fra kl. 19.00 til kl. 21.00.

Programmet for høsten er nå nesten fullbooket, med to spennende kvinner som har noe interessant å berette.

**Onsdag den 28. september,
KL. 19.00:**

Lisa Holm Johansen
– tidligere prest i Hvaler menighet.

Lisa er i dag prest i Gressvik kirke. Hun har hatt en studiepermisjon hvor hun har sett nærmere på kirkens rolle i apartheid-regimet i Sør-Afrika. Apartheid var en politisk rasemessig ideologi som forårsaket diskriminering og blodige oppgjør i Sør-Afrika mellom 1948 og 1994, da Nelson Mandela ble landets første demokratisk valgte president.

Hvilken rolle spilte de dominerende

sør-afrikanske kirkene i etableringen av dette undertrykkende politiske systemet? Hvordan kan teologier bli effektive redskaper for undertrykking av mennesker? Dette er noen av de spørsmålene som Lisa vil berøre.

**Onsdag den 26. oktober,
KL. 19.00**

Margrete Kvalbein
– forfatter, profesjonell danser, koreograf og snart utdannet prest.

Hennes tema er: *Kirke og kroppssyn – har vi fortsatt en jobb å gjøre?*

Margrete tar et oppgjør med det blytunge alvoret og skammen som kirken har hengt på 'kroppen'.

«I forkynnelsen jeg ble utsatt for i Laget, fikk jeg høre den klassiske tankegangen at kroppen er noe suspekt og at det som kom fra den, like godt kunne være en lumsk fristelse som en god gave. Jeg

mener det er det grunnleggende kristelige sviket mot kroppen», sa hun til Vårt Land i november 2015.

Hva sanser vi når vi kommer inn i kirkerommet? Hvordan opplever vi møtet med rommet, handlingen og fellesskapet? Og hvordan skapes tilhørighet og tro?

Ut fra sine erfaringer fra 20 år som danser og koreograf i kirken, drøfter Margrete disse spørsmålene. Høsten 2015 utga Verbum forlag Margrete Kvalbeins bok: *Henvendt. Overgitt – Kroppen i Guds hus*, som omhandler disse temaene. Denne kvelden vil det også bli mulig å få kjøpt boken hennes.

Vi planlegger også en siste kveld i høst, den **23. november**. Programmet for denne kvelden er ikke fastlagt, men det kommer vi tilbake til.

Arrangementene finner sted i SPJÆRØY KIRKE.

ALLE ER HJERTELOG VELKOMMEN – til samtaler som utfordrer tilvante forestillinger!

Inngangsbillett kr. 100,- betales ved inngangen. Enkel bevertning.

Ole-Edvin Utaker
Leder for arrangementskomiteen.

«Sjømannskirkegudstjeneste»

i Domkirken, Fredrikstad,
28. august, kl 11.00.

Barnesidene

Du ska itte trø i graset

Du ska itte trø i graset.
Spede spira lyt få stå.
Mållaust liv har og e mening
du lyt sjå og tenkje på.
På Guds jord og i hass hage
er du sjøl et lit strå.

Du ska itte røre reiret,
reiret er e lita seng.
Over tynne bån brer erla
ut sin vare varme veng.
Pipet i den minste strupe
ska bli kvitring over eng.

Du ska itte sette snuru
når du sir et hara-spor.
Du ska sjå deg for å akte
alt som flyg og spring og gror.
Du er sjøl en lite vek en,
du treng sjøl en storebror.

Einar Sjøråsen

Foto: Tore E. Thorkildsen

Familiegudstjeneste Spjærøy kirke

Barnekorgruppen fremførte fint mange koselige sanger om gudstjenestens tema.

Guds under i natur og skaperverk var familiegudstjenestens tema i Spjærøy kirke 22. mai, 1. søndag etter pinse.

Nå når våren er på sitt aller vakreste, var planen friluftsgudstjeneste i Brottet Amfi, som ligger bare noen få hundre meter fra Spjærøy kirke. Men søndagen opprant med tunge, blygrå skyer på himmelen, regn og sur sønnavind, og det var nå absolutt best å søke inn i lyse og vakre Spjærøy kirke, fint pyntet med syriner og roser.

Kirken var nesten fullsatt.

Barnekorgruppen, akkompagnert av Ken Phillips, som er menighetens organist, fremførte sanger om dagens tema. De sang fint med rene, klare stemmer og fikk velfortjent applaus. Fellessang hørte også med.

Sogneprest Grethe Hummel fortalte i prekenen sin om sennepsfrøet og hvetekornet, som blir til noe stort og gir liv til mange. Fuglene bygger reir i det store sennepstreets grener. Et lite hvetekorn blir til aks med mange korn,

som vi kan høste og bake brød av. Jesus sier at Guds rike ligner små frø som vokser i det stille og blir til noe stort.

Barna sådde hvert sitt lille blomkarsefrø i en stor blomsterkasse. Utover sommeren skal blomkarse i full blomst pynte opp ved Hvaler kirke.

Etter gudstjenesten var det tid for mange fristende kaker, deilig kaffe og saft. Ikke nok med det, aktivitetsløype og leker fenget virkelig liten og stor deretter. En fin gudstjeneste!

Ellen

*Måne og sol, skyer og vind,
og blomster og barn skapte vår Gud.
Himmel og jord, allting er hans.
Herren vår Gud vil vi takke.
Herre, vi takker deg.
Herre, vi priser deg.
Herre, vi synger ditt hellige navn.*

*Tekst: Britt G. Hallqvist
Mel: Egil Hovland*

Pinsebesøk fra Kirgisistan

I pinsen feires kirkens fødselsdag over hele verden på mange forskjellige språk. Vår kirke her på Hvaler tilhører dette internasjonale fellesskapet, denne kirken som startet i Jerusalem i pinsen for snart 2000 år siden og som har spredt seg ut til hele verden, også til Hvaler og Kirgisistan.

I årets høytidsgudstjeneste i Hvaler kirke var vi mange som fikk gleden av å se og høre Kristin Seljebakken og kirgisiske Venera fortelle om og vise bilder fra arbeidet som Ny start i Øst driver i Kirgisistan.

Gjennom mange år har Hvalerbefolkningen støttet barnehjemmet Svetly Put.

Venera kunne fortelle at hun fikk et kall fra Gud til å selge sin leilighet og kjøpe en tomt. Hun visste ikke da hva dette skulle brukes til. Men etter som tiden gikk ble det klart at hun skulle bygge et barnehjem for glemte barn. Hit kommer politiet med gatebarn, hit kommer også foreldre som ikke kan ta vare på barna sine. Hos Venera får barna regler og mye omsorg. Det er rene julaften når det kommer hjelpesendinger

fra Norge og Hvaler med klær og sko.

Nå vil Venera og hennes medarbeidere satse videre på et arbeid for barn med funksjonshemninger. I Kirgisistan får disse ingen skolegang eller utdanning og blir værende bortgjemt i hjemmet.

Vi møtte en sterk og engasjert kvinne med et stort hjerte for barn og tillit til Gud. Takkneilige fikk vi bidra med litt økonomisk støtte i kollektkurvene.

Til slutt ville Venera gi en gave fra barna, et vakkert håndlaget linsjal med tovede ullblomster.

Vi takker Venera og Kristin for denne fine høytidsgudstjenesten og dette glimtet vi fikk fra Kirgisistan.

Strikk en lapp – varm en baby

For ca 4 år siden ble jeg engasjert i prosjektet som strikker babytepper, luer og sokker, og sender til et barnesykehus i Nepal. Dette sykehuset blir drevet av Normisjon, og et norsk legepar jobber der nede. De sender hver måned mail om hvordan det går med utbygging av sykehuset, og hendelser i hverdagen. Dette har vært omtalt i Menighetsbladet tidligere, og i etterkant har jeg mottatt lapper, ferdige tepper, luer og sokker og en del restegarn fra personer på Hvaler, i tillegg til at noen av mine kollegaer på Åttekanten bidrar med å strikke lapper. Vi strikker lapper i ull på ca. 15 x 15 cm, som blir montert til fine fargerike babytepper.

Nøden er stor i Nepal, særlig etter jordskjelvet for et år siden, og behovet er umettelig. Nepal er et kaldt fjellland, og de fleste har ikke penger til klær og utstyr til babyene sine. Sykehuset deler ut tepper, luer og sokker til alle nyfødte. De bruker dette som et trekkplaster for å få kvinner i disktriktet til å komme til sykehuset for å føde trygt. Dette har medført at spebarnsdødeligheten i dette området har gått betydelig ned. I august for snart 3 år siden ble jeg også med på å starte en strikkekafe på Frivilligsentralen i Fredrikstad, i samarbeid med Amatheia, under navnet «Ull og omtanke». Der møtes vi hver onsdag kl. 14.00 til 17.00. Dette har blitt

En takk til alle strikkevenner fra barselkvinnene.

Lykkelig ungt par med babyteppe fra Hvaler.

et koselig treffpunkt for en del godt voksne damer fra Fredrikstad og Hvaler, i tillegg til noen invandrerkvinner. Her er det bare å møte opp – alle er velkommen. Vi holder til i «Gamle badet» ved brannstasjonen.

Hvalerteppe på snora

Kafeen / prosjektet ble behørig omtalt i Frivilligmagasinet som ble delt ut til alle husstander i Fredrikstad høsten 2015. Til nå har vi sendt av gårde 10 esker med til sammen 106 tepper, 208 sett med luer og sokker, 1 babyjakke, 40 bodyer i bomull og 19 heklede luer i bomull til damer. Det er veldig dyrt å sende dette med posten. Hver eske på ca. 10 kilo koster nå ca. kr. 900 å sende.

I den forbindelse vil jeg få takke Lionsklubbene i Hvaler, Puttenlegatet og diverse Kiwanis og Lions klubber i Fredrikstad for støtten. Før høsten kommer, og vi skal begynne sendingene

våre igjen, ser vi oss nødt til å sende nye brev om ytterligere støtte til dette prosjektet, og håper på velvillighet fra alle. Hvis noen har lyst til å bidra med strikking, restegarn eller penger til forsendelse – ta kontakt med meg – Torild Nordeng på mob.tlf. 90622949.

Hilsen fra *Torild*

Kongens fortjenstmedalje

Søndag 13. mars ble en stor dag for sogneprest Steinar Ekvik på Kråkerøy. Han startet dagen med gudstjeneste i Hvaler kirke. Dagen skulle avsluttes med en kveldsgudstjeneste i Kråkerøy kirke etterfulgt av menighetens årsmøte i Menighetshuset. De fleste av årsmøtets deltakere ante ingenting om det som skulle skje. Da de kom inn i salen og så at både ordfører Nygaard og domprost Johansen med flere uventede gjester satt benket ved bordene. Aller mest overrasket var nok Steinar selv. Han kom sist inn og fikk se hele sin familie sitte der uten at han visste hvorfor.

Spenningen ble utløst da kveldens leder fortalte at sogneprest Steinar Ekvik var tildelt Hans Majestet Kongens fortjenstmedalje. Ordføreren overrakte medaljen og gjorde rede for Steinars store

engasjement i kirke og samfunn. Han har lagt ned et omfattende arbeid innenfor feltet sorg og sorgarbeid, ikke minst blant barn og ungdom. Over hele landet har han bidratt med kursvirksomhet og delt erfaringer og kunnskap om sorg. Etter ulykken på Scandinavian Star var Steinar sterkt engasjert i arbeidet for dem som var rammet. I de senere år har han vært leder for arbeidet ved sjelesorginstituttet på Modum Bad. Hans store litterære produksjon gjennom mange år ble også nevnt, og vi er mange som har gledet oss over hans bøker og avisartikler.

Etter overrekkelsen var det tid for hilsener og marsipankake. Mandag 25. april var avsatt til audiens hos Kongen. Hvaler menighetsråd gratulerer sogneprest Steinar Ekvik med Hans Majestet Kongens fortjenstmedalje og gleder oss over samarbeidet mellom våre to menigheter!

Glimt av floraen på Hvaler Blodstorkenebb

(*Geranium sanguineum*)

Tekst: Einar Morland. Bilder: Egil Michaelsen (www.markblomster.com)

Mange på Hvaler kaller denne blomsten for makrellblomst, fordi den begynner å blomstre samtidig med at makrellfisket begynner. Makrellnavnet er brukt på begge sider av Oslofjorden, og enkelte steder sa man at rik blomstring medførte rikt makrellfiske. Når blodstorkenebb blomstret lenge utover høsten, betød det at det ble mye makrell å få også sent på sesongen. Denne blomsten var kommuneblomst for vår tidligere nabokommune Kråkerøy. Den vokser i varme sprekker og fjellhyller på kalkrik grunn, og vokser i Norge langs kysten fra Oslo til Bergen. På Hvaler vokser den også på flat mark langs veikantene. Blomstene sitter spredt på planten, og sjelden i store mengder. Hver enkelt blomst er så mett på farge at dette er en plante de fleste mennesker legger merke

til. De fint flikete bladene er friskt grønne, men utpå ettersommeren får de gjerne en vakker rød farge. Rotstokken er også rød inni, så "blodfargen" finnes i hele planten. Uttrekk eller te av rotstokken har tidligere vært brukt i folkemedisinen for å stoppe blødninger, men effekten var og er tvilsom. Vi får nøye oss med å beundre den flotte fargen og la planten minne oss om varme sommerdager.

Mer om tysbast (som vi skrev om i forrige nummer): Fra Unni Rød Juliussen har vi fått høre at denne planten også vokser på Søndre Sandøy. Unni forteller at folk vet om at den er giftig, og at barn får beskjed om at de ikke skal plukke eller røre den. Vi takker for tilbakemeldingen.

Martin J Holter AS

Vi utfører alt innen

- *Graving/Sprenging/tomt arbeid
- *Riving
- *Vann og avløp
- *Transport med lastebil/traktor
- *Utleie av container
- *Vi har sentral godkjenning for ansvarsrett

Mobil: Martin J Holter
91889032
Epost: martin@martinholter.no

HVASSER SMIE

- Badetrapp i aluminium lages på mål etter kundens behov.
- Også standard mål.

Tlf 90 67 82 00

ivar-kan@online.no
badetrapp.no

Kunstutstilling

på Kirkens Hus
Malerier og smykker

I sommer skal kunstmaleren **Øivind Sand** og datteren **Ane Sand**, som er gullsmed og smykkedesigner, stille ut sine vakre arbeider på Kirkens hus, Skjærhalden. Salgststillingen er åpen hver dag i skolens sommerferie fra kl.12-17.

Trenger dere en faglært vaktmester/altmuligmann?

Jeg utfører følgende tjenester:

Innvendig og utvendig vasking og maling, Hus og hage, Reparasjon av hagemaskiner, Stenlegging, Graving og grøfterensing, Trefelling, Hyttetjeneste/vintertilsyn, Transport til kildesortering.

Ring meg gjerne for en individuell prat om deres eiendom!

Florian Gøber

Tlf: +47 947 82 911

E-post:
vaktmestertjenester@outlook.com
Din lokale vaktmesterbedrift!

P^M
PRIVATMEGLEREN
FREDRIKSTAD

Sjelden

—

Enhver bolig har noe unikt ved seg. Vi kaller det for det gyldne kvadrat, og vår oppgave er å finne de boligkjøperne som vet å sette pris på akkurat ditt.

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad
Tlf. 97 17 86 20

NORDEAS EIENDOMSMEGLERKJEDE

352014 Impulsdesign AS

FLEX
Frihet til å reise

NYTT KOLLEKTIVTILBUD PÅ HVALER

**REIS HVOR DU VIL
OG NÅR DU VIL TIL BUSSPRIS!***
Se våre nettsider eller ring oss for mer informasjon.
* Tilbudet er tilgjengelig i bestemte tidsrom på dagen.

i TLF: **03177** | **www.flex.no**

Østfold
KOLLEKTIVTRAFIKK

HER FOR
deg

Ellen Ulf
Cathrine Bjørnar
Terje David Jarle

Borge Begravelsesbyrå
Ellen Margareth Bye
Tlf. 69 34 53 35
Biveien 21, 1658 Torp
emargarb@online.no

Fredrikstad Begravelsesbyrå
Klemet Johansen Etabl. 1885
Telefon hele døgnet: **69 31 30 62**
Veumveien 51, 1613 Fredrikstad
www.fredrikstadbeg.no
E-post: post@fredrikstadbeg.no

**SE VÅRE NYE
NETTSIDER PÅ
WWW.LIERSHUSFLID.NO**

Liers Husflid

Ivar Lier AS, Nygaardsgt. 49-51, 1607 Fredrikstad
Telefon 69 31 67 06 / 69 31 63 39
e-post: post@liershusflid.no
www.liershusflid.no / www.lokenbunaden.no

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Svein Åge Johansen

Hans K. Helgesen

Birgit Groth

Vaktttelefon 69 38 54 40 (24 t)
Farmannsgate 10

www.jolstad.no
Begravelsesbyråkjeden Jølstad

Lokaleid begravelsesbyrå

LARS EGIL LANDE

MEK. & SVEIS

Lars Egil Lande

mob.: 91 88 38 97

e-post: lelande@online.no

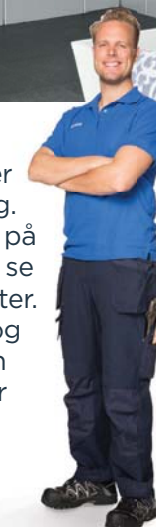
Skjelsbu 14

1684 Vesterøy

DIN LOKALE RØRLEGGER

Om du skal reparere et **KLOSETT**, skifte **KJØKKENKRAN**, eller drømmer om **NYTT BAD**, så kan vi hjelpe deg. Kom innom vår butikk på Vesterøy på Hvaler og få tips og inspirasjon, og se et bredt utvalg av baderomprodukter. Våre rørleggere har lang erfaring, og velger du oss er du sikret at jobben utføres i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjøleker for sjøarbeider.»

Bademiljø
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
Avd. Skjærhalden Storveien 16, 95 07 51 20
post@hvaler-ror.no / www.hvaler-ror.no

Fra foreningslivet på Hvaler

KIRKØY/HVALER

PENSJONISTFORENING

Velkommen til Kirkens hus første mandag i mnd klokka 12, til gamle og nye medlemmer.

5. september

3. oktober

7. november og 5. desember julebord.

SJØMANNSMISJONEN

har møter tredje mandag i måneden kl. 19-21 på Kirkens hus.
15.08. - 19.09. - 17.10.

Velkommen!

28. august er det sjømannskirke- gudstjeneste i Domkirken kl.11 med påfølgende kirkekaffe.

ASMALØY MISJONSFORENING

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl 19:00
Velkommen!

Kontaktperson: Anne Hvalgård,
Mobil: 995 83 695

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

har møter siste søndag i måneden kl. 17.00-19.00 på Kirkens hus.
28.08 - 25.09. - 30.10
Velkommen!

FORMIDDAGSTREFFET

31.8 kl. 11 på Bygdetunet
28.9 kl. 11 på Asmaløy bedehus
2.11 kl. 14 Misjonsmesse på Vesterøy bedehus
7.12 kl. 11 Adventstreff på Kirkens Hus

STRIKKEKLUBBEN

Asmaløy bedehus den første torsdagen i måneden kl. 19:00
Vær velkommen!
Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,
Mobil: 414 72 251.

NORMISJON

har møter første torsdag i måneden kl. 18.00-20.00 på Kirkens hus.
1.09. - 06.10
Velkommen!

Siste frist for å levere stoff til bladet er 24. august

Glenn A. Martinsen Graveservice

977 82 958 - glandrew@online.no

• GRUNNARBEID • V/A • LANDSKAPSUTFORMING
• TRAKTORTRANSPORT I TERRENG • TREFELLING

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

Gudstjenester

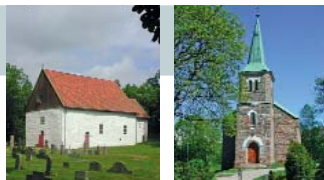
GUDSTJENESTER I HVALERKIRKENE SOMMEREN 2016

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt

Når	Hvor	Hva
19. juni	Spjærøy	Gudstjeneste med dåp..
26. juni, kl. 18	Hvaler	Kveldsgudstjeneste. Vi prøver ut en «underveis»- liturgi med bl.a. tekster av Rolf Jacobsen..
3. juli	Brygga i Fredrikstad	Friluftsgudstjeneste i forbindelse med Glommafestivalen
10. juli	Hvaler	Gudstjeneste med dåp.
17. juli	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy.
24. juli	Spjærøy	Gudstjeneste med dåp.
Fred 29. juli, kl. 18	Hvaler	Olsokgudstjeneste i middelalderkirken. Rømmegrøt og kaffe på Tusenårsstedet.
31. juli	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy
7. august	Spjærøy	Fellesgudstjeneste med dåp for Hvaler og Kråkerøy
14. august	Hvaler	Gudstjeneste med dåp.
21. august	Spjærøy	Familiegudstjeneste «Førsteklasses»
28. august	Hvaler	Gudstjeneste med gullkonfirmanter
4. september	Spjærøy	Gudstjeneste med gullkonfirmanter
11. september	Spjærøy	Ung gudstjeneste. Presentasjon av nye konfirmanter. Hvaler musikkverksted deltar.
18. september	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Ta med ryggsekk og niste og bli med på tur til Botneveten etterpå.
25. september	Hvaler	Familiegudstjeneste med dåp. Høsttakkefest med 4-årsbok. Kirkekaffe på Eplefestivalen
2. oktober	Spjærøy	Gudstjeneste med dåp.

Du er alltid velkommen til kirken

Med forbehold om endringer

DØPTE

Hvaler kirke

Hendrix Lorentzen Ådnem
Theo Evensen
Leona Sporsheim
Ingrid Amalie Berntsen
Edvard Nilsen Granli
Sebastian Skaugerum Ringnes

Spjørøy kirke

Arvin Gundersen Hartmann
Jacob Arntsen
Georg Eriksønn Harr Lie
Selja Synøve Chiara Dehli-Curci

VIELSE

Hvaler kirke

Maren Pernille Kvalvaag og
Christian Westad

DØDE

Hvaler

Alf Vidar Storrød
Jan Erik Høkeli

Spjørøy

Jorun Høiås
Roger Francis Frantzen

Asmaløy bedehus søndagsskole på 1960 tallet. Utlånt av Lisbeth Magnussen

Bak fra venstre:

Anne Lie, Inger Bartholdsen, Randi Fredriksen, Ellen Rød,
Lisbeth Magnussen, Anne Berit Lorentzen.

Foran fra venstre:

Lars Vidar Øhrn, Gunder Bartholdsen, Tone Dahl, Anita Rød,
Elin Lorentzen, Kjell Ivar Rød, Ellen Vikar og Tove Øhrn.

DEN
NORSKE
KIRKE

HVALER MENIGHET

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden
Telefon: 69 37 90 37 - Faks: 69 37 95 25
e-post: post@hvaler.kirken.no

Menighetsråd/Fellesråd

Einar Morland, leder
Gilboveien 13, 1680 Skjærhalden
Telefon 69 37 97 72, mobil 934 07 085
e-post: emorlan@online.no

Menighetsrådets/Fellesrådets adresse:
Storveien 12, 1680 Skjærhalden
e-post: post@hvaler.kirken.no

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret, Storveien 12,
1680 Skjærhalden
Ansvarlig utgiver: Hvaler menighetsråd
e-post: post@hvaler.kirken.no
Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Ellen Bjørnvall Vikar,
Grethe Hummel, Einar Morland, Dag Plau

Trykk: Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad
epost: info@moklegaard.no

Ansatte

Terje Moen, kirketjener,
egen tlf. 954 57 722
e-post: temo@hvaler.kirken.no

Marianne Haugholt,
kirketjener 50 % stilling
kontormedarbeider 20 % stilling
mobiltlf. 474 79 735
e-post: marianne@hvaler.kirken.no

Ken Phillips, kirkemusiker,
egen tlf. 414 69 147
e-post: keph@hvaler.kirken.no

Grethe Hummel, sogneprest
mobiltlf. 474 79 731
e-post: grethe@hvaler.kirken.no

Ingrid Dean, kirkeverge/daglig leder
mobiltlf. 474 79 730
e-post: inde@hvaler.kirken.no

Marius Sørli Eriksen, trosopplærer
75% stilling
mobiltlf. 450 01 305
e-post: marius@hvaler.kirken.no

MIDSOMMERJAZZ

På Skjærhalden

Torsdag 23. Juni – Hvaler Kirke kl 2000

Magnolia Jazzband

m/Majken Christiansen

